

อากรแสตมป์ (Stamp Duty)

อากรแสตมป์อันเป็นวิธีการจัดเก็บภาษีโดยกำหนดให้ผู้เสียภาษีเพียงแต่ซื้ออากรมาปิดทับบนตราสารแล้วขีดฆ่าเสีย นั้น นับเป็นภาษีอากรลักษณะหนึ่งที่ถูกพื้นมั่นคงอยู่ในชีวิตประจำวันของประชาชาติมาช้านาน เริ่มแต่ปี พ.ศ. 2167 ในประเทศฮอลแลนด์และเป็นหลักเป็นฐานที่ประเทศอังกฤษตั้งแต่ปี พ.ศ. 2237 เป็นต้นมา แล้วแพร่ขยายไปยังประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ปัจจุบันหากได้ศึกษาระบบวิธีการจัดเก็บภาษีอากรของนานาประเทศแล้วจะเห็นได้ว่า แทบทุกประเทศได้กำหนดจัดเก็บอากรแสตมป์ในลักษณะหนึ่งลักษณะใดไว้ด้วยเสมอ ในอังกฤษจัดอากรแสตมป์ไว้เป็นภาษีทางตรงแต่ญี่ปุ่นจัดไว้เป็นภาษีทางอ้อม ส่วนอเมริกาได้ถือเป็นสาระสำคัญนอกจากทางด้านวิชาการเท่านั้นในประเทศไทย เริ่มออกพระราชบัญญัติอากรแสตมป์บังคับใช้มาแต่ปี พ.ศ. 2475 และได้ถูกพื้นมั่นคงอยู่ในระบบภาษีอากรของประเทศตลอดมา และจำนวนที่จัดเก็บได้ในแต่ละปีก็เพิ่มพูนขึ้นมาตามลำดับทั้งนี้อาจเป็นเพราะวิธีการจัดเก็บอากรโดยอาศัยแสตมป์เป็นสื่อเช่นนี้เป็นระบบภาษีที่จัดเก็บตนเอง (Self collecting) นับเป็นมาตรการที่อำนวยความสะดวกให้ทั้งฝ่ายผู้จัดเก็บและผู้เสียอากรแต่อย่างไรก็ตาม โดยที่อากรแสตมป์มีหลักการจัดเก็บที่ง่าย ๆ เกินไปดังกล่าวนั้นเอง จึงย่อมจะมีช่องโหว่อันเป็นทางให้ผู้ทุจริตคิดมิชอบแสวงหาประโยชน์จากหลักการ โดยพยายามทั้งที่จะหลีกเลี่ยง (Avoidance) และเลี่ยง (Evasion) อากรแสตมป์อยู่เป็นอันมาก ดังปรากฏเสมอว่ามีบุคคลสมคบกันแจ้งราคาทรัพย์สินให้ต่ำกว่าควร เพื่อเสียอากรแสตมป์ให้น้อยบ้าง กระทำการทุจริตโดยลบรอยขีดฆ่าหรือลอกอากรแสตมป์ที่ใช้แล้วกลับมาหมุนเวียนใช้อีกบ้าง จากทุจริตเช่นนี้ย่อมเป็นช่องทางให้การจัดเก็บอากรแสตมป์เกิดการรั่วไหลจนรายได้ของรัฐในด้านนี้ตกต่ำลงปีละไม่น้อย โดยเฉพาะกรณีทุจริตด้วยวิธีปลอมแปลงอากรแสตมป์ดังที่ทางการตรวจจับกุมผู้กระทำผิดได้เสมอนั้น ย่อมเป็นที่ประจักษ์ว่า ได้มีการปลอมแปลงอากรราคาสูงไปขายยังแหล่งที่ต้องการใช้อกรจำนวนมาก มีที่กรมที่ดิน ศาลากลางจังหวัด และที่ทำการอำเภอทั่วราชอาณาจักร เป็นอาทิผู้ทุจริตได้สมคบกันดำเนินการตั้งแต่ปลอมแปลงจัดพิมพ์ในต่างประเทศ และจัดจำหน่ายเป็นทอด ๆ อย่างแนบเนียนจนยากแก่การตรวจสอบหรือจับกุมต้นตอผู้กระทำผิด

ปัจจุบันอากรแสตมป์นับเป็นภาษีที่มีการจัดเก็บกันอย่างแพร่หลายในประเทศต่าง ๆ และในแต่ละประเทศก็มีขอบเขตวิธีการจัดเก็บแตกต่างกันไปตามความเหมาะสมของตน ในการทำความเข้าใจเรื่องนี้ จึงจะพิจารณาถึงหลักการและวิธีการจัดเก็บอากรแสตมป์เสียก่อน แล้วจึงทำความเข้าใจเรื่องอากรแสตมป์ของไทยตลอดจนข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการจัดเก็บอากรแสตมป์ต่อไปตามลำดับ

## 1. หลักการจัดเก็บอากรแสตมป์

อากรแสตมป์ (Stamp Duty) เป็นภาษีที่สำคัญประเภทหนึ่งซึ่งจัดเก็บจากการกระทำธุรกรรมโดยผู้ได้รับประโยชน์จากบริการหรือได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเป็นผู้เสียอากร การจัดเก็บอากรแสตมป์มีฐานภาษีที่กว้าง จะจัดเก็บจากบุคคลแทบทุกชั้นไม่ว่าจะยากจนหรือมั่งมี อากรแสตมป์สามารถ กำหนดจัดเก็บอย่างง่าย ๆ และสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บต่ำหลักการจัดเก็บอากรแสตมป์อาจสรุปได้ ดังนี้.-

ก. วัตถุประสงค์ในการจัดเก็บ วัตถุประสงค์ ส่วนใหญ่ก็เพื่อเป็นแหล่งรายได้ของรัฐ รายได้จากอากรแสตมป์กล่าวได้ว่าเข้าไปมีบทบาทอยู่ในการคลังของแทบทุกประเทศ ส่วนจะเป็นรายได้มากหรือน้อยย่อมขึ้นอยู่กับขอบเขตการจัดเก็บอากรแสตมป์ของแต่ละประเทศ บางประเทศใช้อากรแสตมป์เป็นมาตรการในการจัดเก็บภาษีการค้า เช่น ประเทศไทยเคยนำมาปฏิบัติจัดเก็บ บางประเทศก็มุ่งกำหนดจัดเก็บแต่เฉพาะกิจการบางประเภทเท่านั้น แต่อย่างไรก็ดี กิจการที่อยู่ในข่ายต้องเสียอากรแสตมป์อาจแยกเป็นกลุ่มใหญ่ ๆ ได้ 2 กลุ่ม คือ

(1) ผู้ประกอบกิจการค้า การประกอบพาณิชย์กิจอาจแบ่งบุคคลออกเป็น 2 ฝ่าย คือ ผู้ซื้อ ผู้ขาย และผู้ซื้อมีหน้าที่ต้องชำระเงินเนื่องจากการซื้อขายนั้น ๆ ในการนี้รัฐถือว่าผู้ขายหรือผู้รับชำระราคาเป็นผู้ได้รับประโยชน์ จึงควรแบ่งผลประโยชน์ให้แก่รัฐด้วยการเสียอากรแสตมป์โดยวิธีบังคับให้ปิดอากรแสตมป์ในใบรับเงินเมื่อมีการซื้อขายกันทุกครั้ง ส่วนจะมีหลักเกณฑ์จัดเก็บ การกำหนดขึ้นจำนวนเงินที่จะต้องเสียหรือมีอัตราสูงต่ำอย่างไรนั้น ย่อมสุดแล้วแต่ความเหมาะสมของแต่ละประเทศ

(2) ผู้ประกอบธุรกิจอย่างอื่น นอกจากการค้าขายแล้ว ยังมี การกำหนดจัดเก็บอากรแสตมป์แก่ผู้ประกอบธุรกิจอื่นบางอย่าง โดยเฉพาะการปฏิบัติในกิจการอันกฎหมายบังคับให้ทำเป็นตราสารนั้น ส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์ต้องเสียอากรแสตมป์อยู่ด้วยเสมอ เพราะความสัมพันธ์ของคู่กรณีที่มีต่อกันในกิจการบางอย่างถือได้ว่าต้องมีฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดได้รับประโยชน์ เช่น การทำ

หนังสือสัญญาให้เช่าทรัพย์สิน ให้กู้ยืมเงิน ฯลฯ เป็นต้น นอกจากนี้ บุคคลที่ขอรับบริการจากรัฐ เช่น ขอใบรับรอง ขอเอกสารเพื่ออ้างอิง เหล่านี้ก็ถือว่าเป็นบุคคลที่ได้รับประโยชน์มีภาระหน้าที่ต้องเสียอากรแสตมป์ให้แก่รัฐเช่นกัน

**ข. ลักษณะของตราสารที่ต้องเสียอากรแสตมป์** ตราสารอันเป็นฐานในการจัดเก็บอากรแสตมป์นั้น อาจแยกสาระสำคัญตามลักษณะของตราสารออกเป็น 2 กรณี คือ

(1) ตราสารซึ่งแสดงถึงการก่อให้เกิดสิทธิตามหนังสือสัญญา ตราสารลักษณะนี้มักเป็นการปฏิบัติธุรกิจของบุคคล ซึ่งกฎหมายบังคับให้จัดทำเป็นหนังสือสัญญาและติดอากรแสตมป์ครบถ้วน เช่น การเช่าที่ดินหรือโรงเรือน การเช่าซื้อทรัพย์สิน เหล่านี้กฎหมายล้วนแต่บังคับให้ต้องทำเป็นหนังสือทั้งสิ้น ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ของคู่กรณีเอง และเพื่อประโยชน์ในการพิจารณาอรรถคดีของศาลสถิตยุติธรรม

(2) ตราสารซึ่งแสดงถึงการเปลี่ยนมือในทรัพย์สินหรือก่อให้เกิดสิทธิในทรัพย์สิน ตราสารลักษณะนี้โดยมากมักมีส่วนเกี่ยวพันถึงการประกอบกิจการค้า หรือมิฉะนั้นก็มีลักษณะใกล้เคียงกับกิจการค้าเป็นส่วนมาก เช่น เกี่ยวกับใบรับเงิน หรือเกี่ยวกับหนังสือสัญญา การจำหน่ายหรือการให้ทรัพย์สินไว้เป็นประกัน การเปลี่ยนแปลงกรรมสิทธิในทรัพย์สิน ทั้งนี้โดยไม่เจาะจงว่าสิ่งนั้นจะเป็นของมีประโยชน์ในทางอื่นใด หรือเป็นเพียงสิ่งอติแรกประกอบความผาสุกของบุคคลก็ตาม

**ค. อัตราอากรแสตมป์** การจัดเก็บอากรแสตมป์จะมีอัตราสูงต่ำเพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับนโยบายการคลังของประเทศเป็นสำคัญ แม้ในประเภทธุรกิจอย่างเดียวกัน ประเทศต่าง ๆ ก็ยังกำหนดอัตราไว้แตกต่างกันไปตามเหตุผลทางการค้า การคลังของประเทศ แต่อย่างไรก็ตามอัตราอากรแสตมป์โดยทั่วไปนิยมจัดเก็บเป็น 2 อัตรา คือ

(1) อัตราตายตัว (Fixed Rate) อัตรานี้เป็นอัตราคงที่เสมอต้นเสมอปลายตลอดไป จากตราสารประเภทหนึ่งประเภทใด เช่น กำหนดว่าธุรกิจเกี่ยวกับเช็คต้องปิดอากรแสตมป์ใบละ 1 บาท ไม่ว่าเช็คใบนั้นจะมีมูลค่ามากน้อยเพียงใดก็คงเสียใจ้อตราใบละ 1 บาทตลอดไปตั้งนี้เป็นต้น

(2) อัตราตามราคา (Ad valorem Rate) อัตรานี้จัดเก็บอากรสูงต่ำโดยถือราคาหรือมูลค่าเป็นเกณฑ์ ตามปกติมักกำหนดเป็นอัตราร้อยละของราคาหรือมูลค่า เช่น การเช่าที่ดินเช่าซื้อทรัพย์สิน รับจ้างทำของ เสียอากรในอัตราร้อยละ 10 สตางค์ เป็นต้น

ในการวางอัตราอากรแสตมป์เพื่อเป็นรายได้ของรัฐ มักนิยมใช้อัตราอากรตามราคาในธุรกิจที่มีราคาสูง ส่วนธุรกิจที่มีราคาต่ำมักนิยมจัดเก็บในอัตราตายตัว

ง. **วิธีปฏิบัติการจัดเก็บอากรแสตมป์** โดยที่อากรแสตมป์มีวิธีการจัดเก็บที่ผิดแผกแตกต่างไปจากภาษีอื่น กล่าวคือ เมื่อมีการดำเนินกิจการที่อยู่ในข่ายต้องเสียอากรแสตมป์แล้ว ผู้ได้รับประโยชน์มีหน้าที่ซื้อหรือจัดหาอากรมาปิดเอาเองตามลำพังในจำนวนที่ได้กำหนดไว้ (Self collecting) ในการนี้อาจกำหนดให้เสียโดยใช้แสตมป์ปิดทับตราสาร หรือวิธีประทับเป็นคูนูน หรือตีพิมพ์ลงบนตราสารทำนองแสตมป์คูน ซึ่ง เป็นวิธีการที่จะต้องถือปฏิบัติแตกต่างกัน คือ

(1) **กรณีใช้แสตมป์ปิดทับ** วิธีนี้เป็น การอนุญาตให้บุคคลที่ต้องเสียอากรแสตมป์เสียอากรได้ด้วยตนเองโดยไม่ต้องมีเจ้าหน้าที่คอยควบคุมดูแล การอนุญาตให้บุคคลเสียอากรด้วยตนเองในลักษณะนี้ นับเป็นวิธีการที่จะอำนวยความสะดวกแก่ผู้เสียภาษี และเป็น การประหยัดค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บได้ดี แต่ก็อาจมีผลเสียในด้านการควบคุมป้องกันการทุจริตของคู่กรณี

(2) **กรณีใช้แสตมป์คูน** เป็นวิธีการบังคับให้นายกระต่ายหรือตราสารมาให้เจ้าพนักงานประทับตราแสตมป์ซึ่งอาจประทับรอยนูนหรือพิมพ์ให้ปรากฏบนตราสารนั้น วิธีนี้เป็นวิธีบังคับให้บุคคลต้องเสียอากรโดยตรง ซึ่งในทางปฏิบัติอาจเป็นเหตุยุ่งยากแก่ผู้เสียภาษีที่จะต้องนำเอกสารมาให้พนักงานเจ้าหน้าที่ประทับ หากมิได้กำหนดวิธีการอำนวยความสะดวกไว้ดีพอแล้ว อาจเป็นสาเหตุให้มีการหลีกเลี่ยงภาษีอากรเกิดขึ้นได้

ในทางปฏิบัติ ประเทศต่าง ๆ มักใช้วิธีให้ซื้ออากรแสตมป์มาปิดแล้วขีดฆ่าเสีย แต่ก็มีไม่น้อยที่นิยมใช้จัดเก็บทั้ง 2 วิธี คือ หากต้องเสียอากรในจำนวนไม่มากก็ให้เสียด้วยวิธีซื้ออากรแสตมป์ปิดเอง แต่ถ้ามีอากรต้องเสียจำนวนมากก็ให้เสียโดยวิธีใช้แสตมป์คูน ส่วนในประเทศไทยนอกจากจะใช้วิธีทั้ง 2 นี้แล้ว เพื่อความสะดวกในการจัดเก็บยังกำหนดให้เสียอากรแสตมป์เป็นตัวเงินไว้ด้วย

## 2. การจัดเก็บอากรแสตมป์ในบางประเทศ

อากรแสตมป์เป็นที่นิยมจัดเก็บกันอยู่ในนานาประเทศส่วนมาก เพราะเป็นวิธีการจัดเก็บอากรอย่างง่าย ๆ กำหนดให้เป็นอากรที่เรียกเก็บโดยตัวเอง (Self collecting) อากรแสตมป์ที่ประเทศต่าง ๆ จัดเก็บมีทั้งกำหนดเป็นอัตราตายตัว (Fixed rate) และอัตราตามราคา (Ad valorem rate) และเลือกเก็บเฉพาะตราสารประเภทสำคัญ ๆ โดยเฉพาะเอกสารทางการค้า การธนาคาร การซื้อขายจ่ายโอนอสังหาริมทรัพย์ วิธีการจัดเก็บอากรแสตมป์ที่บางประเทศปฏิบัติจัดเก็บอยู่พอสรุปได้ดังนี้-

ก. ประเทศอังกฤษ จัดเก็บอากรแสตมป์โดยให้ปิดอากรแสตมป์บนตราสารและเอกสารสำคัญ ๆ เช่น ใบเสร็จรับเงิน เช็ค สัญญาเงินกู้ ตามอัตราซึ่งกฎหมายกำหนดไว้แตกต่างกันตามประเภทและชนิดตราสาร อัตราอากรแสตมป์จำแนกได้เป็น 2 ชนิด คือ

(1) อัตราตายตัว (Fixed rate) จัดเก็บตามอัตราที่ได้กำหนดไว้แน่นอนตายตัวว่าเอกสารใดจะต้องปิดเท่าใด เช่น ใบเสร็จรับเงินกำหนดให้ปิดแสตมป์ราคา 2 เพนนี เป็นต้น

(2) อัตราตามราคา (Ad valorem rate) จัดเก็บตามราคาหรือมูลค่าของตราสาร เช่น สัญญาเงินกู้ สัญญาเช่า สัญญาจำนอง เป็นต้น หากตราสารเหล่านี้มีราคาสูงก็ต้องเสียอากรมากขึ้น

ตราสารที่อยู่ในช่วงต้องเสียอากรแสตมป์ หากมิได้ปิดอากรแสตมป์ครบถ้วนตามที่กำหนดไว้ให้ถือว่า เอกสารที่ไม่มีผลทางกฎหมายและผู้มีหน้าที่เสียอากรจะต้องรับผิดชอบและถูกปรับด้วย

ข. ประเทศออสเตรเลีย รัฐบาลมลรัฐต่าง ๆ ของออสเตรเลียจัดเก็บอากรแสตมป์ทำนองเดียวกับประเทศอังกฤษ โดยระบุประเภทของตราสารที่ต้องเสียอากรไว้โดยชัดเจนและจัดเก็บทั้งอัตราตายตัวและอัตราตามราคา แต่ส่วนใหญ่มักต้องเสียอากรแสตมป์ตามราคา ดังที่มลรัฐนิวเซาท์เวลส์กำหนดจัดเก็บไว้ ดังนี้ :-

(1) ประเภทตราสารที่ต้องเสียอากรแสตมป์ ได้แก่

(ก) เอกสารการขายหรือโอนทรัพย์สิน หากมีการทำหลักฐานการโอนต่อกันก็ต้องเสียอากรตามราคา ยกเว้นการโอนหุ้นส่วนและใบหุ้น ซึ่งไม่ต้องเสียอากรแสตมป์

(ข) การให้ (Gift) ในมลรัฐที่มีได้มีการเก็บอากรการให้โดยตรงมักจะเก็บอากรแสตมป์จากการให้แทน เช่น จัดเก็บอากรแสตมป์ในอัตราร้อยละ 3 แต่การให้ทรัพย์สินที่มีราคาไม่เกิน 1,000 ปอนด์ ไปจนถึงร้อยละ 27 แต่การให้ทรัพย์สินที่มีราคาสูงถึง 10,000 ปอนด์ เป็นต้น

(ค) สัญญาเช่า สัญญาเช่าทุกชนิดจะต้องเสียอากรแสตมป์ในอัตราตามราคาและอัตราตายตัว สัญญาเช่าที่มีกำหนดเวลาไว้แน่นอนบางชนิดต้องเสียอากรสูงถึงร้อยละ 35 ของค่าเช่าประจำปี ส่วนการให้เช่าแบบไม่มีกำหนดเวลาส่วนมากต้องเสียอากรในอัตราตายตัว

(ง) การจำนอง จำนองหรือการเพิกถอนการจำนองทุกชนิดไม่ต้องเสียอากรแสตมป์ แต่ถ้าเป็นการโอนทรัพย์สินระหว่างกันโดยไม่เข้าลักษณะการจำนอง ต้องเสียอากรแสตมป์ในอัตราเดียวกับการโอนทรัพย์สิน

(จ) กรรมกรรมประกันภัย ปกติการประกันภัยหรือการต่อกรรมธรรม์ต้องเสียอากรตามราคา ซึ่งกำหนดอัตราสูงต่ำไว้ตามจำนวนเงินที่ประกันและจำนวนปีที่ประกัน

(2) วิธีเสียอากรแสตมป์ มี 2 วิธีคือ

(ก) วิธีประทับตราอากรแสตมป์ (Impress) หรือใช้แสตมป์ดุน โดยพนักงานจะประทับตราอากรที่เรียกว่า “แสตมป์ดุน” ลงบนตราสาร วิธีนี้มักใช้กับตราสารที่ต้องเสียอากรจำนวนมาก

(ข) วิธีใช้ดวงตราอากรแสตมป์ปิดบนตราสาร (Adhesive) กำหนดให้ผู้มีหน้าที่เสียอากรจัดหาอากรแสตมป์มาปิดบนเอกสาร แล้วขีดฆ่าด้วยเครื่องหมายหรือให้เจ้าพนักงานลงลายมือชื่อ วิธีนี้นิยมใช้กับเอกสารที่มีข้อตกลงไม่ซับซ้อน เช่น สัญญาเช่าไฟฟ้า แก๊ส ตัวแลกเงิน และใบตราส่ง เป็นต้น

ผู้มีหน้าที่เสียอากรแสตมป์ในออสเตรเลียมีอยู่หลายประเภท ที่สำคัญได้แก่ ผู้ประกอบธุรกิจการค้าประเภทต่าง ๆ ซึ่งมีหน้าที่เสียอากรแสตมป์จำนวนมาก ผู้มีหน้าที่เสียอากรแสตมป์นั้นหากละเลยหรือหลีกเลี่ยงเสียอากรแสตมป์ไม่ครบถ้วน ย่อมต้องเสียค่าปรับมากน้อยตามลักษณะและเจตนาของผู้กระทำผิด

**ก. ประเทศนิวซีแลนด์** จัดเก็บอากรแสตมป์จากการทำเอกสาร ตราสาร หรือนิติกรรมแทบทุกประเภท นอกจากที่กำหนดยกเว้นไว้เท่านั้น อากรแสตมป์ที่จัดเก็บจากนิติกรรมต่าง ๆ นั้น ที่สำคัญได้แก่

(1) การจำหน่ายจ่ายโอนในลักษณะต่าง ๆ เช่น การโอนที่ดิน ต้องเสียอากรในอัตรา 10 ซิลลิง ของทุก 50 ปอนด์ การโอนหุ้นต้องเสียอากรในอัตรา 3 ซิลลิง 6 เพนนีของทุก 50 ปอนด์ เป็นต้น

(2) การจำนองต้องเสียอากรแสตมป์ในอัตราคงที่ เป็นเงิน 5 ซิลลิงต่อครั้งของการจำนองหรือการไถ่จำนอง

(3) การให้เช่าหรือการอนุญาต ต้องเสียอากรแสตมป์ในอัตรา 3 ซิลลิง 6 เพนนีของทุก 50 ปอนด์

(4) การทำเอกสารการตกลงแลกเปลี่ยน เช่น ออกตัวแลกเงิน ตัวสัญญาใช้เงินเสียอากรในอัตราตายตัว 2 ซิลลิง รายได้ส่วนใหญ่ของอากรชนิดนี้ได้จากการใช้เช็คซึ่งจัดเก็บในอัตราคงที่ 2 ซิลลิงต่อการออกเช็คแต่ละปี

นอกจากนี้ยังได้กำหนดจัดเก็บอากรในอัตราคงที่จากการทำตราสารที่สำคัญ ๆ เป็นเงิน 15 ซิลลิง ของการทำเอกสารนั้นทุกคราวด้วย

ง. ประเทศสวีเดน มีรัฐบาลกลางดำเนินการจัดเก็บอากรแสตมป์จากการทำตราสารหรือการประกอบธุรกิจบางอย่างที่สำคัญ ได้แก่

- (1) การโอนอสังหาริมทรัพย์
- (2) การจำหน่ายหุ้นดั้งเดิมในบริษัทของสวีเดน
- (3) การออกจำหน่ายพันธบัตร
- (4) การโอนหุ้นและพันธบัตร
- (5) การจดทะเบียนเอกสารบางอย่าง เช่น จดทะเบียนสิทธิในการผลิตจากอสังหาริมทรัพย์ สิทธิในเงินปี สัญญาเช่า การจำนอง ฯลฯ เป็นต้น

จ. ประเทศญี่ปุ่น จัดเก็บอากรแสตมป์จากบุคคลผู้จัดกระทำเกี่ยวกับตราสารประเภทต่าง ๆ เช่น ตราสารที่เป็นหลักฐานในการรับรองและยืนยันในสิทธิแห่งทรัพย์สิน การโอนการล้างสิทธิในทรัพย์สิน เป็นต้น โดยกำหนดจัดเก็บไว้หลายอัตราด้วยกัน เช่น

- (1) ตราสารการโอนกรรมสิทธิ์อสังหาริมทรัพย์ การกู้ยืม การขนส่งและสัญญาเช่า-ซื้อ เก็บในอัตราสูงต่ำตามจำนวนมูลค่าของทรัพย์สิน ตั้งแต่ 20 เยน จนถึง 10,000 เยน
- (2) หนังสือสำคัญการให้ เก็บตามมูลค่าในอัตรา 6 เยนต่อมูลค่าของทรัพย์สินทุก 100 เยน
- (3) หนังสือมอบอำนาจ เก็บอากรในอัตราตายตัว 5 เยน
- (4) หนังสือสัญญาใช้เงิน ตัวแลกเงิน เก็บในอัตราตามราคา ตั้งแต่ 10 เยน ถึง 1,000 เยน
- (5) ใบรับรองเงินฝาก ใบตราส่ง ใบรับจากเจ้าของโรงพักสินค้า กรมธรรม์ประกันภัย ใบหุ้น ใบหุ้นกู้ ฯลฯ เก็บในอัตราตายตัว 10 เยน
- (6) สมุดสอบการฝากถอนเงินอื่น ๆ เก็บในอัตราตายตัว 20 เยน
- (7) สมุดเซ็นชื่อ เก็บในอัตราตายตัว 200 เยน

การจัดเก็บอากรแสตมป์กำหนดให้ประทับแสตมป์บนตราสาร และขีดฆ่าโดยการประทับตราลายหรือลงลายมือชื่อบนแสตมป์ นอกจากนี้ได้กำหนดเสียอากรเป็นตัวเงิน โดยให้เจ้าพนักงานประทับตราแจ้งการชำระภาษีแทนการปิดด้วยอากรแสตมป์

ฉ. ประเทศอินเดีย อากรแสตมป์ของประเทศอินเดียมุ่งจัดเก็บจากเอกสารมากกว่าด้านธุรกิจ และจัดเก็บเป็น 2 อัตรา คือ

(1) อัตราเฉพาะ (Specific Rates) มีอัตราตั้งแต่ 0.10 รูปีจนถึง 5 รูปี กำหนดจัดเก็บแก่ตราสารบางชนิด รวมทั้งเอกสารทางการค้าทั่ว ๆ ไป เช่น ใบรับ ใบตราส่ง เป็นต้น

(2) อัตราตามราคา (Ad valorem Rates) มีอัตราที่วางไว้เป็นขั้น ๆ ตามจำนวนเงินของตราสาร เอกสารสำคัญ ๆ ที่ต้องเสียอัตราสูง ได้แก่ การขายหรือโอนทรัพย์สินตัวแลกเปลี่ยนตัวสัญญาใช้เงินที่มีได้จ่ายเมื่อทวงถาม ใบกู้หรือพันธบัตร การจำนอง การให้สัญญาเช่า กรรมกรรมประกันภัย